

KENNETH REID I REINHARD ZIMMERMANN (EDITORS),
A HISTORY OF PRIVATE LAW IN SCOTLAND, 2 VOLUMS, OXFORD,
OUP, 2000 (552 I 748 PÀGINES)

Els esforços per a l'harmonització del dret civil dins de la Unió Europea, fins i tot amb l'expectativa d'un codi civil europeu (*cf.* les resolucions del Parlament Europeu de 26 de maig de 1989 (DOCE C-158, de 26 de juny de 1989, p. 400) i de 6 de maig de 1994 (DOCE C-205, de 25 de juliol de 1994, p. 518) i ara la Comunicació de la Comissió al Consell i al Parlament Europeu sobre dret contractual europeu d'11 de juliol de 2001 (DOCE C-255, de 13 de setembre de 2001, p. 1)), han contribuït a despertar l'interès pels anomenats *sistemes legals mixtos*, anomenats així per la interacció que en aquests despleguen el *civil law* i el *common law*. En efecte, sovint s'ha destacat que el principal obstacle a una veritable convergència jurídicocivil a Europa rau en la profunda divisió existent entre el *common law* i els ordenaments jurídics continentals. Els sistemes mixtos, en la mesura que hi coexisteixen elements procedents d'ambdues tradicions, constituïrien un excel·lent laboratori on poder comprovar les possibilitats d'èxit d'un dret civil unificat a Europa, i encara més si es té en compte que algun d'aquests ordenaments, com el de Louisiana o el del Quebec, estan codificats. Per això no pot estranyar que en els darrers cinc anys hagi proliferat en el nostre continent la publicació de llibres que els estudien, entre els quals mereixen ser destacats els següents: Robin Evans-Jones (ed.), *The civil law tradition in Scotland* (Edimburg, 1995); Reinhard Zimmermann i Daniel Visser (ed.), *Southern Cross: Civil Law and Common Law in South Africa* (Oxford, 1996); David. L. Carey Miller i Reinhard Zimmermann (ed.), *The civilian tradition and Scots*

law: Aberdeen quincentenary essays (Berlín, 1997), i Vernon V. Palmer (ed.), *Mixed jurisdictions worldwide* (Cambridge, 2001).

A history of private law in Scotland s'emmarca en aquest corrent, però alhora presenta alguns trets especials. En primer lloc, cal destacar-ne el nombre de col·laboradors: fins a trenta-un autors, no solament escocesos —i aquí caldria destacar el fet que hi han participat professors de totes les universitats escoceses—, sinó també sud-africans i alemanys. En segon lloc, es tracta d'un estudi sistemàtic del dret d'obligacions i del dret de propietat i els altres drets reals que fa una anàlisi institucional d'aquestes dues àrees del dret civil i inclou alguna figura que aquí pertany cada cop més al camp administrativista, com per exemple el dret d'aigües. En tercer lloc, es tracta d'una obra de caràcter eminentment ius-històric, ja que no estudia el dret vigent, sinó precisament com s'ha configurat aquest dret vigent.

En efecte, l'objectiu que persegueix l'obra és la recerca sobre com s'ha format la fesomia actual del dret privat escocès i, per tant, destriar què hi ha de tradició civil i què hi ha d'influència del *common law* anglès. Cal subratllar la peculiaritat del dret escocès, en el qual la recepció del dret romà no es produeix, com en el continent, a l'edat mitjana, sinó essencialment als segles XVI a XVIII, com a conseqüència del fet que els estudiants de dret, a causa de la tradicional enemistat amb Anglaterra, anaven a estudiar primer a França i després, per motius religiosos, als Països Baixos. És, doncs, una recepció teòrica, de mètode, no ja del dret romà, sinó del *ius commune*, entès com l'elaboració doctrinal que del dret romà —juntament amb el dret canònic— es va fer al continent des del segle XII amb el redescobriment de la compilació de Justinià i que va suposar el naixement d'una ciència jurídica d'abast continental que va perdurar fins al segle XVIII, en què es va iniciar el moviment codificador. El sistema consisteix a analitzar tant el tractament teòric que van realitzar els autors institucionalistes escocesos dels segles XVII a XIX (essent els més importants Stair, Erskine, Hume i Bell) com el *case law* forjat pels tribunals escocesos i la House of Lords com a tribunal de cassació en matèria de dret escocès.

L'obra comença, després d'una nota breu de Kenneth Reid —catedràtic de la Universitat d'Edimburg i actualment membre de la Scottish Law Commission— sobre les recopilacions de jurisprudència escocesa, amb una introducció a càrrec dels coordinadors de l'obra, Kenneth Reid i Reinhard Zimmermann, catedràtic de la Universitat de Ratisbona i ànima d'una munió de projectes relacionats amb la història comparada del dret europeu i l'harmonització jurídica en el si de la Unió Europea. En la introducció, els editors assenyalen els trets característics del dret escocès com a sistema mixt i que fins al segle XIX no va tenir lloc una recepció àmplia del dret anglès. A continuació, John W. Cairns sintetitza en cent

setanta pàgines la història general del dret escocès. La resta del primer volum es dedica al dret de propietat i als drets reals sobre cosa aliena i s'hi estudien institucions com l'accessió, les servituds, les garanties o els *trusts*. El segon volum s'ocupa del dret d'obligacions, inclosos el dret de danys i l'enriquiment injust.

Amb la devolució del poder legislatiu, el Parlament escocès disposa d'àmplies competències sobre dret civil i, encara que en l'àmbit acadèmic —es tracta d'un projecte de la Universitat d'Edimburg al capdavant del qual hi ha el doctor Eric Clive, exmembre de la Scottish Law Commission i professor honorari de la Facultat de Dret d'aquesta universitat—, existeix el projecte de codificar el dret civil escocès. Aquest projecte, de moment, és merament acadèmic, però és seguit amb molta atenció pel Govern escocès. Ara que a Catalunya s'està elaborant el codi civil català, Escòcia pot servir de model en alguns aspectes. Un grup de professors dinàmics ha aconseguit atreure l'atenció de juristes de tot el món cap al dret escocès, aprofitant l'interès pels sistemes mixtos. Certament, l'ús de la llengua anglesa afavoreix la internacionalització de llurs activitats, però, en canvi, el dret irlandès, que s'expressa igualment en llengua anglesa, no mereix l'atenció que sí que rep un dret de caràcter «regional» com l'escocès. A Catalunya cal un esforç per a exportar el nostre dret, i encara més quan una codificació d'abast europeu pot deixar de ser una utopia. I també caldria un esforç per a construir una història del dret privat a Catalunya, una tasca pendent que només disposa de l'obra —destacadíssima, sens dubte, però insuficient avui— de Guillem Maria de Brocà. Per això, penso que *A history of private law in Scotland* hauria de constituir un referent per als investigadors del dret civil de Catalunya.

Antoni Vaquer Aloy
Professor titular de dret civil
Universitat de Lleida